# نقش صامت و مصوتی در همزه

(59:13)

این مشکل در همزه چون به ازائش نبوده و در موارد متعددی به آن نیاز بوده، مطرح است. یکی از مشکلترین بحث‌های رسم المصحف بحث همزه است. خیلی بحث سنگینی برای علماء متخصص است. الآن مرحوم رضی در اینجا وارد شده است. من جواب سؤالاتی که نوشته‌ای را داده‌ام. مثلا وقتی «الف»، «باء» می‌گوییم؛ وقتی داریم تهجی می‌کنیم، سر و کارمان با الفبای زبان ابجدی است. وقتی می‌گوییم الف، این صامت است یا مصوت است؟ همزه می‌شود و صامت هم هست. هیچ مشکلی ندارید. پس وقتی ابجد می‌گوییم، وقتی «الف»، «باء» و «جیم» می‌گوییم، این الف حتما همزه است. ولذا بعداً در «لا» نیاز بوده بگوییم اگر این هم الف است، با آن الفی که گفتیم فرق دارد. آن الف مصوت است. در «وی» و «ویم» همین بوده است ولی بحثش بماند.

اما به بخش بعدی می‌آییم؛ جاهایی هست که به خود آن الف، الف می‌گوییم. در اینجا نوشته ام: «الف اسم همزه است، در وقت تعداد تهجی. و همزه اسم همین است در وقتی که به الف لین الف گفته می‌شود». به الف لین در «لا»، الف لا می‌گویند. حتی می‌گویند «لام الف». باز می‌گویند الف. وقتی به‌خاطر نبود اسم جدا، به الف لین، الف می‌گوییم، به‌خاطر همایزه می‌گوییم آن همزه است. پس وقت اطلاق الف به الف لین، به آن همزه می‌گوییم. و الآ در وقت تهجی به‌طور مطلق به خود همزه الف می‌گوییم. این بخش اول است.

**شاگرد**: چه زمانی به همزه الف می‌گوییم؟

**استاد**: وقتی همزه می‌گوییم که در الف لین، به آن الف گفته شده است. یکی از مهمترین دلیل هایش این است که الف لین در رسم بسیار کاربرد داشته است. حتی می‌گوییم الف جمع؛ «ضربوا». الف «ضربوا» را که نمی‌خوانیم ولی فقط آن را گذاشته‌ایم و به آن الف می‌گوییم. آن جا همزه هم نیست. همزه که نیست هیچی، الف لین هم نیست. فقط نقش الف لین است. «لایتلفظ به»، درعین‌حال به آن الف می‌گوییم. پس هر کجا ما با الف لین سر و کار داشتیم، به آن الف می‌گفتیم چون اسم دیگری نداشتیم، اگر بخواهیم سر و کله همزه را در اینجا مطرح کنیم، دیگر الف نمی‌گوییم، اینجا همزه می‌گوییم. اما به محض این‌که از آن فضا خارج شویم، وقتی به‌صورت مطلق الف بگوییم، منظورمان همان همزه است. کما این‌که وقتی «الف» و «باء» و «جیم» می‌گوییم، آن الف صامت است. شما فرمودید رضی به این صورت می‌گوید، نوشته ام: «تصریح می‌کند باالالف المتحرکه اعنی الهمزه». الآن در اینجا خودش می‌گوید «باالالف المتحرکه اعنی الهمزه». یعنی اینجا که الف می‌گوییم، چون آن الف هم مطرح بوده و به آن الف می‌گوییم، باید تصریح کنم به «اعنی الهمزه». آخرین نکته هم این را نوشته ام: «همزه حرف صامت است ولذا با شش مصوت همراه می‌شود: ءَ ءُ ءِ ءا ءو ءی». پس معلوم می‌شود همزه صامت چون شش مصوت گرفته است. اما الف در «آ» ممکن نیست مصوت بگیرد. این بحث، بحث دنباله‌دار است. می‌ارزد که در کلمات دنبالش بگردیم.

بازبینی #2
ایجاد شده 26 ژانویه 2026 15:06:41 توسط ... .
به روزرسانی شده 26 ژانویه 2026 15:08:07 توسط ... .